



agencija za znanost i visoko obrazovanje

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KLASA: 003-08/13-09/0001
URBROJ: 355-02-01-13-5

Primljeno: 17.04.2013 17:01:50	azvo	
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica	
602-04/13-10/25	002	
Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
380-002/103-13-1	1	-

Zagreb, 2. travnja 2013.

- JAVNIM SVEUČILIŠTIMA -

PREDMET: Kriteriji za vrednovanje *online* studija

- *dostavlja se* -

Poštovani,

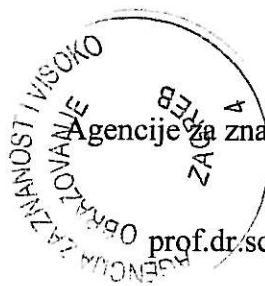
u prilogu Vam dostavljamo kriterije za vrednovanje *online* studija (KLASA: 003-08/13-09/0001; URBROJ: 355-02-01-13-4) koje je usvojilo Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje na svojoj 95. sjednici održanoj 13. veljače 2013.

Kriteriji su izrađeni u skladu s inozemnim iskustvima i primjerima dobre prakse za vrednovanje takvih studija, a uzimajući u obzir činjenicu da se ishodi učenja i stečene kompetencije na studiju koji se izvodi *online* ne smiju razlikovati od ishoda i kompetencija stečenih na programu koji se izvodi na klasičan način pri čemu je izuzetno važno voditi računa i o rizicima koji proizlaze iz provođenja takvih studija a koji su već poznati na inozemnim visokim učilištima koja provode *online* studije.

Stojimo Vam na raspolaganju za dodatna pojašnjenja.

Srdačan pozdrav,

S poštovanjem,



Ravnateljica
Agencije za znanost i visoko obrazovanje

prof.dr.sc. Jasmina Havranek



REPUBLIKA HRVATSKA
NACIONALNO VIJEĆE ZA VISOKO OBRAZOVANJE

Klasa: 003-08/13-09/0001

Ur. br.: 355-02-01-13-4

Zagreb, 25. ožujka 2013.

Na temelju članka 7. i članka 79. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj 123/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07-Odluka USRH, 45/09 i 63/11) Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje je na svojoj 95. sjednici održanoj 13. veljače 2013. donijelo

Kriteriji za vrednovanje *online* studija

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Kriteriji za vrednovanje studijskog programa	2
Svrha programa	2
Infrastruktura i tehničke pretpostavke	3
Organizacija i administracija	3
Kadrovske pretpostavke.....	3
Podrška nastavnicima i studentima	4
3. Opis pojedinih predmeta	4
4. Procjena znanja	5

1. Uvod

Sukladno odredbi članka 79. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Zakon), studij se može organizirati kroz sustav učenja na daljinu (*online* studij), što posebno odobrava Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje. Svrha je ovdje predloženih kriterija da se pomoću njih vrednuju prijedlozi novih studijskih programa koji uključuju *online* izvođenje nastave. Ovim će kriterijima nadograditi procedura vrednovanja predloženih studijskih programa koja se provodi u skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, 45/09) Stoga ovim kriterijima nisu obuhvaćene sve odrednice vrednovanja nekog programa, već samo one koje su specifične za *online* izvođenje nastave. Ovaj dokument može poslužiti Nacionalnom vijeću za visoko obrazovanje da utvrdi kvalitetu i primjerenost predloženog programa, uzimajući u obzir različite ovlasti sveučilišta i veleučilišta/visokih škola u postupku predlaganja novih studijskih programa.

Ovdje predloženi kriteriji odnose se na studijske programe kod kojih se barem 50% predmeta izvodi *online*. Pod predmetom koji se izvodi *online* podrazumijeva se predmet kod kojega se barem 50% nastavnih sati izvodi *online*.

Studenti koji upisuju ovakve studijske programe mogu imati samo status izvanrednih studenata, s obzirom na prirodu *online* izvođenja studija.

Ovdje predloženi kriteriji pretpostavljaju da visoka učilišta mogu predložiti *online* izvođenje studijskih programa u svim akademskim disciplinama i na svim razinama, te da postojeći klasični studijski programi mogu migrirati u virtualno okruženje. No, ukoliko visoko učilište predlaže *online* izvođenje na preddiplomskoj razini, preporuča se da obrati posebnu pozornost podršci studentima jer neki studenti nisu upoznati s načinom rada u akademskom okruženju i ne posjeduju vještine organizacije vlastitog rada. U svijetu je poznat rizik da velik broj studenata napušta *online* studij prije završetka („drop-out“ rate), radi nesnalaženja u virtualnom okruženju, osjećaja izoliranosti i prepuštenosti samome sebi, nedovoljno razvijenih navika u samostalnom učenju i drugih pojava koje prate *online* izvođenje programa. Visoka učilišta, predlagači ovakvih programa trebaju biti svjesni ovih pojava kao i moguće loše reputacije programa i ustanove, te se očekuje da planiraju mjere prevencije. Studij koji se djelomično ili u potpunosti izvodi *online*, kao i akademski nazivi koji se stječu njegovim završetkom smatraju se ravnopravnima s ostalim oblicima provođenja nastave na visokim učilištima, te su izjednačena prava, obaveze i status studenata iz takvih studija s ostalima. Ishodi učenja i stečene kompetencije na studiju koji se izvodi *online* ne smiju se razlikovati od ishoda i kompetencija stečenih na programu koji se izvodi na klasičan način.

U pripremi studijskih programa koji uključuju *online* izvođenje nastave posebno se potiče suradnja među sveučilištima i/ili njihovim sastavnicama, kao i njihova suradnja s gospodarstvom i/ili organizacijama iz drugih sektora u domaćim i međunarodnim okvirima. Mogućnosti suradnje među ustanovama mogu uključivati i virtualnu mobilnost studenata tj. uključivanje u *online* programe drugih ustanova.

2. Kriteriji za vrednovanje studijskog programa

Visoko učilište koje predlaže studijski program u kojem je u značajnoj mjeri predviđeno izvođenje *online* nastave treba prijedlogom dokazati da je, osim općih uvjeta propisanih za vrednovanje studijskog programa, osiguralo pretpostavke za kvalitetno izvođenje *online* nastave. Prijedlog stoga, pored svih potrebnih elemenata koje sadrži prijedlog kolegija ili studija koji se izvodi na klasičan način, treba sadržavati i sljedeće elemente, svaki s detaljnim obrazloženjem:

Svrha programa

- Obrazloženje svrhe *online* izvođenja programa (npr. osiguravanje šireg pristupa visokom obrazovanju, osiguravanje dostupnosti pojedinog programa novim ili širim skupinama studenata)

Infrastruktura i tehničke pretpostavke

- osiguran je stalan (24/7) pristup Internetu s ustanove kao i stalan pristup poslužiteljima na ustanovi s udaljenih lokacija;
- osigurana je računalna oprema i programska potpora predviđena programom, a potrebna od strane organizatora;
- postoji barem petogodišnji financijski plan koji će osigurati održavanje i nabavku nove računalne opreme;
- osigurano je virtualno okruženje u kojem će se izvoditi *online* nastava (npr. LMS ili wiki ili bilo koje organizirano okruženje u kojem će se izvoditi nastava);
- osigurani su računalni servisi potrebni studentima i nastavnicima za izvođenje predviđenih aktivnosti (npr. korisnički e-mail račun na ustanovi, online pristup knjižnici, korisnički račun za LMS, wiki ili druga okruženja, korisnički računi u AAI domeni radi pristupa širem krugu servisa ponuđenih u obrazovnom sustavu i sl.);
- zadovoljena je sigurnost i stabilnost računalne i komunikacijske infrastrukture čije je korištenje predviđeno programom.

Organizacija i administracija

- definirane su procedure i dokumenti koji uređuju *online* izvođenje programa tj.:
 - o upis, pohađanje i uspješno završavanje programa od strane studenata;
 - o ulogu i obaveze studenata;
 - o ulogu i obaveze nastavnika;
- osigurane su detaljne informacije namijenjene studentima o osobinama studijskog programa i o svakom pojedinom kolegiju, načinu izvođenja te pravima i obavezama studenata;
- osigurane su detaljne informacije o pretpostavkama koje moraju biti ispunjene od strane studenata da bi se mogli uspješno uključiti u ovakav program, a koje uključuju definiciju potrebnih:
 - o računalnih vještina;
 - o operativnih znanja korištenja računalne opreme programske potpore i tehnologija;
 - o brzina pristupa Internetu;
- postoje upute ili radionice ili na drugačiji način izvedeni uvod kojim će se studentima ponuditi savjeti o tome kako pohađati *online* studij.

Kadrovske pretpostavke

- postoji barem jedna osoba osposobljena i zadužena za *online* komunikaciju sa studentima te usmjeravanje studentskih zahtjeva osobama zaduženima za ostale oblike podrške;
- postoji služba koja će dnevno nadzirati rad cjelokupnog sustava i biti osposobljena otklanjati poteškoće unutar 24 sata;
- nastavnici i/ili vanjski suradnici koji su uključeni u *online* izvođenje predmeta educirani su za *online* poučavanje ili imaju iskustva u *online* poučavanju, što će dokazati na isti način na koji dokazuju i druge kompetencije potrebne za rad u nastavi;
- na svakom predmetu koji se izvodi *online* za svaku nastavnu grupu angažiran je barem jedan nastavnik čije vrijeme izraženo u norma satima tjedno ne može biti manje od broja ECTS bodova koji predmet donosi niti veće od broja ECTS bodova koji predmet donosi pomnoženog s 1,5. U stvarno opterećenje nastavnika uključeno je:
 - o *online* aktivnosti u kojima je predviđeno sudjelovanje nastavnika (npr. *online* diskusije koje nastavnik moderira, predavanje koje se prenosi putem video-konferencije i dr.);
 - o praćenje rada studenata u *online* okruženju, savjetovanje u učenju i poticanje na individualnoj i grupnoj razini;
 - o procjena znanja studenata;
 - o druge specifične potrebe pojedinih vrsta izvođenja programa, ako takve postoje;
 - o vrijeme za pripremu, izradu i ažuriranje materijala, ukoliko je nastavnik ujedno i nositelj kolegija.
- u jednoj nastavnoj grupi na predmetu koji se izvodi *online* ne može biti upisano više od 90 studenata.

Podrška nastavnicima i studentima

- Organizacijska
 - o visoko učilište sustavno provodi edukaciju svih svojih dionika (nastavno osoblje, administrativno osoblje, studenti) uključenih u studijski program;
 - o osigurana je podrška nastavnicima u pripremi i izvođenju *online* kolegija;
 - o osigurano je *online* obavještanje studenata o organizacijskim i drugim pitanjima vezanima za studij prije otvaranja prijave za programe koji se izvode *online*, a pogotovo prije uplate školarine.
- Administrativna
 - o reguliran je status nastavnika angažiranih u *online* nastavi i postoji procedura za evidenciju njihovog vremena uloženog u *online* poučavanje;
 - o nastavnicima je osiguran pristup onim podacima o studentima koji su potrebni za izvođenje pojedinog kolegija;
 - o studentima je omogućen *online* opis, predavanje dokumentacije uz unaprijed propisan način provjere vjerodostojnosti originalnih dokumenata, uplata školarine i reguliranje drugih administrativnih pitanja ;
 - o studentima i nastavnicima osigurana je *online* dostupnost ocjena i drugih podataka o uspjehu studenata;
 - o osigurano je arhiviranje podataka o rezultatima svih zadataka, ispita i drugih aktivnosti u koje su studenti uključeni, neovisno o virtualnom okruženju u kojem se *online* nastava izvodi, a u trajanju i prema propisima koji vrijede i za klasično izvođene studijske programe;
 - o radovi studenata uključenih u predmete koji se izvode *online* tijekom godine su predmet suradnje i povjerenja između studenta i nastavnika na određenom predmetu, te se mogu i trebaju distribuirati samo grupi studenata s kojima student surađuje, ako je takva suradnja predviđena;
 - o završni radovi studenata uključenih u programe koji se izvode *online* (preddiplomski, diplomski i doktorski) trebaju biti javno dostupni i pohranjeni na isti način i u istom trajanju kao i radovi ostalih studenata istog visokog učilišta.
- Tehnička
 - o studentima i nastavnicima osigurana je pomoć u korištenju servisa predviđenih programom tijekom radnog vremena visokog učilišta;
 - o nastavnicima je osigurana tehnička pomoć u pripremi materijala;
 - o osigurano je redovito spremanje i ažuriranje sigurnosnih kopija svih materijala i podataka iz virtualnog okruženja u kojem se izvodi *online* nastava, čak i u slučaju kad je potrebno tražiti dodatna tehnička rješenja za sigurnosne kopije ocjena i drugih podataka o rezultatima studenata.
- Knjižnica
 - o osiguran je pristup dostupnim *online* materijalima za učenje, npr. odabirom i preporučivanjem relevantnih javno dostupnih izvora, informiranjem o znanstvenim bazama podataka i njihovom korištenju;
 - o omogućeno je *online* pretraživanje elektroničkog i fizičkog knjižničkog fonda ustanove organizatora;
 - o regulirano je pitanje autorskog prava za zaštićene materijale;
 - o omogućena je *online* komunikaciju između studenata i knjižničara;
 - o omogućena je dostava i povrat tiskanih primjeraka poštom.

3. Opis pojedinih predmeta

Za svaki pojedini predmet u kojem će se više od 50% nastavnih sati izvoditi *online*, potrebno je proširiti opis sljedećim stavkama

- definirani ishodi učenja, ostvarivi u *online* izvođenju nastave;
- detaljan raspored *online* aktivnosti po tjednima s procjenom vremenskog opterećenja studenata ;
- popis kvalitetnih *online* materijala za učenje, posebno pripremljenih za samostalno korištenje od strane studenata;

- kvaliteta ovdje spomenutih materijala utvrđuje se obavljanjem recenzije i na druge načine kao i kod klasično izvođenih predmeta, uz osiguran pristup recenzentima;
- popis ostalih resursa koji će se koristiti u nastavi (klasična literatura, vlastiti autorski materijali i dr.);
- jasne i precizne upute za *online* rad studenata;
- plan provođenja procjene znanja primjeren *online* izvođenju nastave s opisom načina na koji će se procjena znanja vršiti i kriterija koji će se pri tom primjenjivati.

4. Procjena znanja

Ovim prijedlogom se posebno izdvaja procjena znanja u *online* okruženju radi rasprava o valjanosti ocjena stečenih na taj način. Potiču se ustanove i nastavnici da iskoriste prednosti koje pružaju *online* alati za procjenu znanja i za automatsko ocjenjivanje, uz usklađivanje mogućnosti tih alata s metodama procjena znanja i propisanih ishoda učenja.

Procjena znanja studenata može se u *online* okruženju izvoditi na jedan ili više načina prema planu procjene znanja i unaprijed objavljenim kriterijima:

- kontinuiranim praćenjem i ocjenjivanjem uključenosti studenata u *online* diskusijama, interakciji sa sadržajem, drugim studentima ili nastavnikom;
- ocjenjivanjem studentskih radova ili projekata predanih *online* tijekom semestra ili godine, uz korištenje nekog alata za provjeru autorstva;
- ocjenjivanjem kolokvija i ispita izvedenih u kontroliranim uvjetima, u nazočnosti dežurnog nastavnika ili suradnika na lokaciji na kojoj se nalazi student:
 - o na zadanoj lokaciji uz potvrdu identiteta studenta;
 - o putem video konferencije uz potvrdu identiteta studenta;
 - o putem *online* ispita uz potvrdu identiteta studenta i druge vrste sigurnosnih pretpostavki (jednokratno rješavanje testa, zaštićenost testa lozinkom, ograničeno vrijeme, definirana IP adresa...).

Ocjene dodijeljene za sve aktivnosti moraju biti dostupne studentima i nastavnicima *online* za vrijeme izvođenja predmeta, a nakon toga prema pravilima visokog učilišta.

Ocjene stečene kroz procjenu znanja na ovdje opisan način bit će ravnopravne s ostalim ocjenama.



Predsjednik
Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje

Prof. dr. sc. Vedran Mornar